

Kultura zborskog pjevanja u gradu Petrinji

Gavranović, Doris

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:135500>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

DORIS GAVRANOVIĆ

DIPLOMSKI RAD

**KULTURA ZBORSKOG PJEVANJA
U GRADU PETRINJI**

Petrinja, rujan 2019.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(PETRINJA)**

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Doris Gavranović

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Kultura zborskog pjevanja u gradu Petrinji

MENTOR: dr. sc. Jelena Blašković

Petrinja, rujan 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. ZBORSKO PJEVANJE	
2.1. O zborskom pjevanju.....	5
2.2 Povijest i važnost zorskog pjevanja u Hrvatskoj.....	7
2.3 Zborsko pjevanje u Hrvatskoj danas.....	9
3. PETRINJA	
3.1. O Petrinji.....	11
3.2. Kulturni život Petrinje.....	12
3.2.1 Kulturno povijesna baština.....	12
3.2.1.1 Utvrde petrinjskog kraja.....	13
3.2.1.2 Klinac grad.....	13
3.2.1.3 Pecki grad.....	13
3.2.1.4 Čuntić grad.....	15
3.2.1.5 Utvrda Hrastovica.....	16
3.2.1.6 Gorski grad.....	17
3.2.2 Spomenička baština.....	17
3.2.2.1 Banov kamen.....	17
3.2.2.2 Rimokatolička groblja Sv. Trojstva i Sv. Roka.....	18
3.2.2.3 Spomenik Stjepanu Radiću.....	19
3.2.2.4 Slova.....	19
3.2.2.5 Čovjek i bik.....	21
3.2.3 Ustanove u kulturi.....	22
4. GLAZBA I ZBORSKO PJEVANJE U PETRINJI	
4.1. Počeci glazbenog života u Petrinji.....	23
4.2. Petrinjske pjesme.....	26
4.3. Glazbeni život Petrinje danas.....	33
4.3.1 Gradska limena glazba Petrinja.....	33
4.3.2 Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“.....	35
4.3.3 Glazbena škola Frana Lhotke.....	39

4.3.4 Petrinjski puhački ansambl.....	40
4.3.5 Pjevačko društvo „Petrinjska Lira“.....	41
4.3.6 Učiteljski pjevački zbor.....	41
4.3.7 Pjevački zbor Učiteljskog fakulteta – Odsjeka u Petrinji „Magistri Petrinienses“.....	42
4.3.8 Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ Petrinja.....	44
5. GLAZBENA MANIFESTACIJA LIPANJSKI ZVUCI.....	48
6. ZAKLJUČAK.....	49
Literatura.....	51
Izjava o samostalnoj izradi rada.....	53

POPIS SLIKA

Slika 1. <i>Klinac grad</i>	13
Slika 2. <i>Pecki grad</i>	14
Slika 3. <i>Čuntić grad</i>	15
Slika 4. <i>Utvrdra Hrastovica</i>	16
Slika 5. <i>Banov kamen</i>	18
Slika 6. <i>Spomenik Stjepanu Radiću</i>	19
Slika 7. <i>Slova</i>	20
Slika 8. <i>Čovjek i bik</i>	21
Slika 9. <i>Gradska limena glazba Petrinja</i>	35
Slika 10. <i>Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“</i>	39
Slika 11. <i>Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ Petrinja</i>	46
Slika 12. <i>Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ na nastupu u Ohridu, Makedonija</i>	47

Sažetak

Zborsko je pjevanje aktivnost koja doprinosi čovjekovu razvoju i zdravlju, a uz to i obogaćuje njegov društveni i kulturni život. Pjevanje u zboru pozitivno utječe na ljudsko tjelesno i psihičko zdravlje te je važno za razvoj empatije i osjećajnosti. U Hrvatskoj je zborsko pjevanje veoma rašireno i njegovano, o čemu svjedoče mnogobrojna zbarska društva, udruge, vokalne skupine, ansambli, klape te zborovi u kulturnim i prosvjetnim institucijama. Rad se bavi prikazom Petrinje kao grada kulture u kojem se izrazito njeguje i promiče pjesma i pjevanje, odnosno zborsko pjevanje. Petrinja je mali grad s bogatom glazbenom kulturom i tradicijom. U radu je prikazana povijest grada Petrinje i njegov kulturni život, a ponajviše glazbeni život – kako je počeo, pjevačka društva koja su se osnivala, osobe koje su uvelike doprinijele glazbenom životu Petrinje, kako sve izgleda danas te pjevačka društva i zborovi koji danas djeluju i nastavljaju propagirati zborsko pjevanje. Cilj je rada ukazati na: važnost zbarskog pjevanja i pjevanja općenito, bogatu kulturu zbarskog pjevanja u Hrvatskoj i gradu Petrinji, populariziranje i širenje zbarskog pjevanja te razvijanje svijesti o kulturnom, umjetničkom i tradicijskom značenju zbarskog pjevanja.

Ključne riječi: grad Petrinja, kultura, pjevanje, zborsko pjevanje

Choir singing culture in the city of Petrinja

Summary

Choral singing is an activity that contributes to human development and health, and at the same time enriches its social and cultural life. Choir singing has a positive effect on human physical and mental health and is important for developing empathy and sensitivity. In Croatia choral singing is very widespread and nurtured, as evidenced by numerous choral societies, associations, vocal groups, ensembles, choirs and choirs in cultural and educational institutions. The work deals with the portrayal of Petrinja as a city of culture in which the song and singing, choral singing, is strongly nurtured and promoted. Petrinja is a small town with a rich musical culture and tradition. The paper presents the history of the town of Petrinja and its cultural life, and above all the music life - how it started, the singing societies that were founded, the people who contributed greatly to the musical life of Petrinja, how it looks today, and the singing societies and choirs that operate today and continue to spread choral singing. The aim of the paper is to point out: the importance of choral singing and singing in general, the rich culture of choral singing in Croatia and the town of Petrinja, popularizing and expanding choral singing and developing an awareness of the cultural, artistic and traditional significance of choral singing.

Key words: choir singing, city of Petrinja, culture, singing

1. UVOD

Zborsko pjevanje oblik je pjevanja u kojem skupina ljudi zajednički sudjeluje u izvedbi glazbenog djela. Ono, ali i glazba općenito, ima veliku ulogu u čovjekovu životu. Dokazano je da pjevanje ima psihofizički utjecaj na čovjeka jer pridonosi: opuštanju napetosti, povećavanju kapaciteta pluća, kvaliteti disanja, većoj energiji, smanjenju stresa, poboljšanju općeg zdravlja ljudi. Što se tiče utjecaja na socijalni život, glazba ima uglavnom pozitivan učinak na društveni razvoj mladih, na socijalizaciju, samopouzdanje, društvenu prilagodbu i pozitivnije stavove prema životu.¹

Zborsko pjevanje svoju dugu povijest i posebnu tradiciju ima i u gradu Petrinji. Petrinja je grad u središnjoj Hrvatskoj na obali rijeke Kupe. Jedan je od malo gradova koji je uz glazbu vezan od svoje izgradnje, tj. od 1592. godine. U Petrinji je od njezine izgradnje do danas glazba, odnosno zborsko pjevanje veoma popularno i njegovano, o čemu svjedoče brojna osnivanja pjevačkih društava i zborova, ali i pojedinci iz Petrinje koji su svojim radom i entuzijazmom uvelike pridonijeli tradiciji zborske kulture, koja je uistinu posebna. Upravo je u Petrinji, davne 1864. godine, osnovano najstarije pjevačko društvo u Hrvatskoj, Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“, koje i danas djeluje te je veoma uspješno u svome radu.²

U radu će biti riječi o Petrinji, njezinoj povijesti, kulturno-umjetničkoj baštini, počecima glazbenog života, osnivanju pjevačkih društava, današnjem glazbenom životu te zborovima, udrugama i manifestacijama koji uvelike pridonose očuvanju bogate kulture i poticanju mlađih naraštaja na isto.

¹ How singing improves your health. Dostupno na: <http://www.sixwise.com> (09.09.2019.)

² Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

2. ZBORSKO PJEVANJE

2.1. O zborskom pjevanju

Pjevanje je izražavanje ljudskim glasom i jedan od najstarijih oblika muziciranja. Prema građi skladbe može biti jednoglasno ili višeglasno, a prema izvedbenom sastavu solističko ili u duetu, tercetu, kvartetu, sekstetu, septetu, nonetu i zbornu. U zbornom pjevanju razlikuje se muški, ženski, mješoviti i dječji zbor. Pjevanje je redovito povezano s riječima, no može biti i bez teksta, što je tzv. vokaliza. Pjevati se može uz instrumentalnu pratnju ili bez nje (*a capella*). Struja zraka iz pjevačevih pluća uzrokuje titranje glasnica, a ždrijelo i usna šupljina su rezonatori. Pravilno se pjevanje temelji na pravilnom disanju, pri čemu ključnu ulogu ima dijafragma koja podržava dah. Fiziološke značajke grla uvjetuju razlike u vrstama glasova pa se glasovi razlikuju po visini i boji. Muški su glasovi dublji od ženskih i dječjih te se dijele na visoki – tenor, duboki – bas i srednji – bariton. Visoki je ženski i dječji glas sopran, duboki je alt, a srednji mezzosopran. Postoje i muški soprani i altovi s posebnom tehnikom pjevanja, što se do početka 20. stoljeća postizalo i kastriranjem dječaka prije puberteta. U procesu oblikovanja glasa govori se o impostaciji, intonaciji, dikciji, svladavanju različitih vrsta artikulacije (npr. *legato*, *staccato*), te vještini dinamičkog i kolorističkog mijenjanja tona. Pjevanje se razlikuje od govora u prvom redu dužim trajanjem pjevanih tonova. Vrstan pjevač ima dobar početni ton, odnosno zapjev. Zvonak glas postiže se ravnotežom svih mišićnih pokreta. izjednačena zvonkost u tihom pjevanju (*piano*) i glasnom pjevanju (*forte*) dokaz je visoka stupnja pjevačke tehnike. Opseg svakoga glasa dijeli se u nekoliko registara različitih po boji i intenzitetu.³

Zborno pjevanje sastoji se od skupine ljudi koji zajednički sudjeluju u izvedbi glazbenog djela. Postoje amaterski i profesionalni pjevački zborovi. U amaterskom pjevačkom zboru članovi po zanimanju nisu glazbenici i pjevaju iz ljubavi prema glazbi, iz zabave, a ne iz neke posebne koristi. Članovi amaterskog zbora moraju imati neke osnovne preduvjete kao što su: dobar sluh, lijepi glas koji se uklapa i s ostalim glasovima, osjećaj za ritam i melodiju, odnosno muzikalnost, i naravno, volju za rad i dolazak na probe. Svrha amaterskih zborova je, osim razvijanja i napredovanja na osobnoj razini, treniranje svog glasa i upoznavanje šireg repertoara te pružanje zadovoljstva publici da uživa u zborskim izvedbama.

³ Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr> (18.07.2019.)

Profesionalni pjevački zbor sastoji se od školovanih pjevača koji uglavnom imaju završen studij pjevanja, a za razliku od pjevača amatera, rade za novac. To je njihov svakodnevni posao sa obaveznim probama i nastupima koje moraju odraditi (Župančić, 2007).

Župančić (2007) opisuje i kako raditi s amaterskim i profesionalnim pjevačkim zborovima. Jednim se dijelom radi s oba zbora na isti način, no postoje razlike u tome što se od profesionalaca može zahtijevati više nijansi u tonu koji se postavlja i naravno, u samoj interpretaciji. U oba je zbora dobro započeti radom na vježbama disanja, a nakon toga na vježbama upjevanja. Važno je znati da svaki glas treba upjevati u onom opsegu u kojem će se kretati njegova dionica, pa se tako alti i basi upjevavaju u dubinama, a soprani i tenori u visinama. Također, upjevanje bi trebalo započeti jednostavnijim vježbama (npr. na istom tonu prolazeći kroz sve vokale), nakon čega bi uslijedile složenije vježbe u opsegu terce, kvarte, kvinte itd. Nakon toga slijedi rad na određenoj kompoziciji, na način da najprije glasovi pojedinačno čitaju svoje dionice, zatim se one čitaju zajednički, a kada se to usavrši, radi se na interpretaciji glazbenog djela.

2.2 Povijest i važnost zborskog pjevanja u Hrvatskoj

Hrvatska, smještena na dodiru nekoliko kulturno-civilizacijskih krugova, stoljećima je popimala utjecaje iz raznih sredina. To se uvelike odrazilo i u razvoju glazbe, što je ponajviše vidljivo u bogatoj i raznovrsnoj tradicijskoj glazbi pojedinih hrvatskih regija. U posljednjih dvjestotinjak godina o hrvatskoj glazbi svjedoče brojna društva, udruge i ustanove (Maljković, 2017).

Tijekom prve polovice 19. stoljeća važan preduvjet razvoja profesionalnoga života bilo je osnivanje društva ljubitelja glazbe i napredak glazbenog školstva. Prva glazbena društva osnovana su u Križevcima (1813. godine), Varaždinu i Zagrebu (1830. godine) i Petrinji (1841. godine). Glazbeno društvo u Zagrebu, poznatije kao Musikverein, a od 1925. godine Hrvatski glazbeni zavod, pokrenulo je mnoge oblike glazbenog života: organiziralo je koncerte i izgradilo zgradu s koncertnom dvoranom, osnovalo glazbenu knjižnicu i arhiv, izdavalo skladbe hrvatskih autora te otvorilo glazbenu školu 1829. godine. Škola je 1916. godine pretvorena u konzervatorij, a od 1922. godine djeluje kao akademija (Maljković, 2017).

Prvo hrvatsko pjevačko društvo *Zora* osnovao je Janko Modrušan 1858. godine u Karlovcu. Ono je nastalo u teškom političkom i socijalnom razdoblju pa se upravo njegovim osnutkom željelo razbuditi i potaknuti narod u Karlovcu. Bio je to prvi registrirani pjevački zbor u Hrvatskoj te je u njegovu čast 1892. godine izgrađena zgrada *Zorin dom*. Zlatno je razdoblje zbora bilo tridesetih pod vodstvom Davida Meisla kada je nastupao diljem Europe te je 1935. godine u Bruxellesu bio proglašen najboljim europskim amaterskim pjevačkim zborom. Osamdesetih godina 19. stoljeća pjevačko društvo *Zora* oblikovalo se kao nezaobilazna karlovačka institucija i postalo nositelj kulturnog života. Nakon dolaska komunističke vlasti 1945. godine pjevačko društvo prestalo je djelovati. Zaslugom karlovačkih domoljuba i profesora Ratka Pogačića 1978. godine zbor je počeo ponovno djelovati. Nakon što je Hrvatska postala neovisna, *Zora* je zasjala punim sjajem (Bocek, 2013).

Zborsko pjevanje bila je važna kulturna aktivnost što svjedoči osnivanje Hrvatskog pjevačkog saveza 17. svibnja 1875. godine u Sisku. Taj je savez bio hrvatska najveća glazbena organizacija koja je u sedamdesetak djelovanja okupila oko 300 društava u Hrvatskoj i izvan nje. Početni je cilj saveza bio rad na zajedničkom promicanju narodne glazbene umjetnosti, podupiranje postojećih i pomaganje novim pjevačkim društvima. Iz navedenih početnih namjera Hrvatski pjevački savez razvio se u strukovnu instituciju hrvatskoga pjevaštva. Izdavanje partitura hrvatskih autora i razdjeljivanje društvima, potreba za strukovnim glasilom, nagrađivanje skladbi folklorne profiliranosti, podupiranje siromašnih skladatelja i glazbenika, zahtjevi za izvedbom koja zadovoljava u ritmici, dinami, vokalizaciji, fraziranju, intonaciji i osobito umjetničkom shvaćanju zborovođe, samo su dio iz bogate djelatnosti i godinama razrađivane organizacijske strukture (Vujnović-Tonković, 2013).

Neka od ostalih važna pjevačka društva koja su ostavila trajan utjecaj u Hrvatskoj su: zagrebačko HPD *Kolo* (1862. – 1948.), *Osječko pjevačko društvo* (1862.), *Zvono* iz Križevaca (1863.), HPD „*Slavulj*“ iz Petrinje (1864.), *Dunav* iz Vukovara (1867.), *Davor* iz Slavonskoga Broda (1871.), *Jeka* iz Samobora (1874.), *Lipa* iz Osijeka (1876.), *Sv. Cecilija* u Korčuli (1883.), *Zvonimir* u Splitu (1884.), *Danica* u Sisku (1873.), *Rodoljub* u Virovitici (1880.) i drugi (Maljković, 2017).

Jedan od prvih zborova sa školovanim pjevačima bio je komorni zbor Zagrebački madrigalisti (1930. – 1941.), koji je pod vodstvom utemeljitelja Mladena Pozajića izvodio opsežan repertoar. Od 1980. do 1985. godine pod vodstvom Vladimira Kranjčevića djelovao je istoimeni zbor, koji je izvodio hrvatsku glazbu, posebice iz razdoblja renesanse i baroka. Od sadašnjih zborskih sastava izdvaja se Vokalni ansambl Antiphonus (od 2008. godine), koji pod vodstvom Tomislava Fačinija njeguje sofisticirane interpretacije rane glazbe, a nastupa i u izvedbama suvremene glazbe (Maljković, 2017).

2.3. Zborsko pjevanje u Hrvatskoj danas

Hrvatska, smještena na dodiru nekoliko kulturno-civilizacijskih krugova, stoljećima je popimala utjecaje iz raznih sredina. To se uvelike odrazilo i u razvoju glazbe, što je ponajviše vidljivo u bogatoj i raznovrsnoj tradicijskoj glazbi pojedinih hrvatskih regija. Razgranati glazbeni život u Hrvatskoj kontinuirano izgrađuju mnogobrojni vokalni i instrumentalni izvođački sastavi, pojedini umjetnici, ustanove i institucije, od kojih neke imaju dugu tradiciju postojanja (Maljković, 2017).

Danas se u Hrvatskoj u mnogim institucijama promiče kultura zborskog pjevanja. Ono je zastupljeno već u ranim i predškolskim ustanovama, zatim u osnovnim i srednjim školama te fakultetima, vjerskim institucijama, mnogim osnovanim pjevačkim društvima i udrugama (zborovi, klape, ansambli i slično) te u raznim kulturnim i glazbenim institucijama.

Hrvatski sabor kulture je udruga i krovna organizacija kulturno-umjetničkog amaterizma u Republici Hrvatskoj. Čini ga 11 županijskih zajednica amaterskih kulturno-umjetničkih udruga ili djelatnosti (Zagrebačka, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Primorsko-goranska, Požeško-slavonska, Virovitičko-podravska, Dubrovačko-neretvanska te Međimurska županija). Hrvatski sabor kulture obuhvaća više od 600 glazbenih udruga – pjevačkih zborova, malih vokalnih sastava, puhačkih i tamburaških orkestara i sastava, koje zajedno predstavljaju najbogatiju djelatnost ove krovne udruge kulturno-umjetničkog amaterizma u Hrvatskoj. Većina društava sudjeluje stalno ili povremeno u djelatnostima Sabora, a dio njih koristi i bogati fond glazbenih djela koje je Sabor putem stimuliranja glazbenog stvaralaštva prikupio tijekom dugogodišnjeg djelovanja. Glazbeni odsjek Hrvatskog sabora kulture usmjeren je na: organiziranje tečajeva i seminara za stručno usavršavanje i osposobljavanje, poticanje stvaralaštva za zborove i orkestre, pružanje stručne i organizacijske pomoći, priređivanje manifestacija državnog značenja, organiziranje gostovanja najboljih ansambala izvan Hrvatske te međunarodnu kulturnu suradnju. Između mnogobrojnih plesnih, kazališnih, folklornih, literarnih i mnogo drugih skupina, Sabor trenutno ubraja i veliki broj pjevačkih zborova, točnije njih 217. Također, Hrvatski sabor kulture svake godine organizira Susret pjevačkih zborova, a ove godine obilježit će 52. po redu.⁴

⁴ Hrvatski sabor kulture. Dostupno na: <https://www.hrsk.hr> (09.09.2019.)

Hrvatska udruga zborovođa je stručna udruga umjetničkih voditelja pjevačkih skupina. Ideja o osnutku nastala je 2000. godine kada su uspostavljene prve veze s kolegama i udrugama iz petnaest zemalja. Od 2002. godine počelo se diljem Hrvatske najavljivati njezin osnutak te se usporedno radilo na unapređenju strukture i sadržaja Udruge, ali i na daljnjem širenju kontakata i suradnji sa sličnim udrugama u svijetu. Do danas udruga surađuje s više od 50 zemalja. Ciljevi udruge su: međusobno povezivanje i surađivanje zborovođa; zaštita zajedničkih interesa; unapređenje djelatnosti zborovođa i njihova društvenog priznanja; doprinos afirmaciji hrvatske zborske glazbe, zborovođa i zborova u zemlji i inozemstvu; organizacija seminara, predavanja i skupova za stručno obrazovanje i usavršavanje; sudjelovanje u razvoju glazbene kulture i društva općenito; populariziranje i širenje zorskoga pjevanja u svim sredinama i kod svih uzrasta, posebice među mladeži; razvijanje pojedinačne i društvene svijesti o civilizacijskom, kulturološkom, umjetničkom i tradicijskom značenju zorskog pjevanja; unapređenje pjevačkog umijeća općenito; suradnja s državnim tijelima, udrugama i pojedincima u Hrvatskoj i inozemstvu: njegovanje sjećanja na osobe koje su dale velik doprinos u razvoju hrvatske zborske glazbe; izdavačka djelatnost.⁵

Glazbene svečanosti hrvatske mladeži naziv je državnog natjecanja pjevačkih zborova djece i mladeži Republike Hrvatske i sastavni je dio natjecanja i smotri učenika osnovnih i srednjih škola. Organizatori te smotre su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo kulture, Agencija za odgoj i obrazovanje, Varaždinska županija i Grad Varaždin. Ciljevi Glazbenih svečanosti hrvatske mladeži su poticanje djece i mladih na aktivno bavljenje glazbom, podizanje glazbene kulture i afirmacija glazbenog stvaralaštva, poticanje glazbenog stvaralaštva hrvatskih skladatelja te prikaz najuspješnijih pjevačkih zborova u Hrvatskoj. Sudionici su zborovi osnovnih i srednjih škola iz cijele zemlje te ostali pjevački zborovi djece i mladeži, a raspoređeni su uzrastom u pet kategorija. Skupno muziciranje omogućuje djeci socijalnu integraciju i pripadnost grupi, što pomaže razvoju njihove individualnosti i formiranju osobnosti (Gregorić, 2013).

⁵ Hrvatski zbarski portal. Dostupno na: <http://www.huz.com.hr> (09.09.2019.)

3. PETRINJA

3.1. O Petrinji

Grad Petrinja smješten je na desnoj obali rijeke Kupe, na ušću Petrinjčice. Područje grada Petrinje sastavni je dio Sisačko-moslavačke županije i prostire se na površini od 380,94 km². Riječ je o području koje većinom obuhvaća brežuljkaste predjele Zrinske i Hrastovačke gore te manje ravničarske, uz rijeke Kupu i Petrinjčicu. Njegovo administrativno područje uglavnom ruralnog karaktera obuhvaća 55 naselja. Gradovi u okruženju Petrinje su Sisak i Glina, te općine Lekenik, Donji Kukuruzari i Dvor. Razvoj i opstanak Petrinje kroz stoljeća uvjetovan je povoljnim geoprometnim položajem. Naime, grad je smješten na križanju prometnica koje sjeverozapadnu Hrvatsku, pa tako i Zagreb, spajaju s Banovinom, odnosno Bosnom i Hercegovinom, a prostor Korduna i Banovine s Posavinom.⁶

Petrinja se prvi put spominje 1240. godine, kada je od hercega Kolomana dobila privilegij slobodnoga kraljevskoga grada, što je 1242. godine potvrdio i kralj Bela IV. Arpadović. Od druge polovice 14. stoljeća izgubila je poseban status i malo-pomalo došla u vlast slavonskih velikaša. Isprva je bila u posjedu Gisingovaca (do 1278. godine), a zatim u posjedu Babonića (knezovi Blagajski). Od 1448. godine vlasnici su joj bili Frankapani, a 1479. knez Martin Frankapan i Doroteja Blagajska darovali su Petrinju Zagrebačkom kaptolu, čiji su biskupi započeli gradnju utvrde. U tom se stoljeću grad razvio u trgovište, a oko sredine 16. stoljeća zbog osmanske opasnosti bila je dograđena i pojačana petrinjska utvrda. U 16. stoljeću Osmanlije su više puta opljačkali i opustošili petrinjsko vlastelinstvo, koje su prvi put osvojili 1531. godine, ali ga je ubrzo oslobodio Ivan Zrinski. Nakon osmanskoga osvojenja Hasan-paša Predojević na desnoj je strani Kupe dao sagraditi novu utvrdu 1592. godine. 1595. godine ta je utvrda trajno došla pod hrvatsku vlast te je iste godine bila utemeljena Petrinjska kapetanija u sastavu Banske krajine. Na čelu Petrinjske kapetanije od 1615. do 1728. godine nalazili su se članovi obitelji Erdődy, koji su uživali nasljedno pravo na kapetanska mjesta.⁷

⁶ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

⁷ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

S obzirom da hrvatski ban nije mogao novčano uzdržavati petrinjsku posadu, ta je kapetanija 1618. godine pripala Varaždinskom generalatu i ostala u njegovu sastavu do reorganizacije Vojne krajine oko sredine 18. stoljeća, kada je ponovno bila pridružena Banskoj krajini. Od 1809. do 1813. godine grad se nalazio pod francuskom upravom, a zatim ponovno u sastavu Vojne krajine, do 1881. godine. Slobodnom vojnom općinom postao je 1865. godine, krajiška gradska prava stekao je 1871. godine, a civilnu upravu 1872. godine. Petrinja je oslobođena u svibnju 1945. godine te je nakon rata doživjela značajan demografski rast.⁸

3.2 Kulturni život Petrinje

Ponos Petrinje je njezina duga tradicija kulturnog stvaralaštva, stoljećima stvarana, zabilježena u brojnim publikacijama petrinjskih čuvara povijesti i na platnima likovnih umjetnika.⁹

3.2.1 Kulturno povijesna baština

Prošlost grada Petrinje i Banovine kao graničnog područja ostavila je brojne tragove u spomeničkoj baštini. Od kulturne baštine pod zaštitom najznačajnija je gradska jezgra Petrinje, odnosno niz jednokatnih kuća i javnih građevina koje obrubljuju središnji gradski par, građen u stilu kasnog baroka i klasicizma. Međutim, uslijed ratnih razaranja te potom neriješenih imovinsko-pravnih odnosa veći dio objekata u gradskoj jezgri zahtijeva kompletnu obnovu. Na današnjoj lokaciji grada kontinuitet naseljenosti može se pratiti od 1592. godine, kada je na samom ušću Petrinjčice u Kupu izgrađena turska utvrda koja je srušena 1728. godine. Izvan tvrđave već u prvoj polovici 18. stoljeća postoje predgrađa Kaverlin, Majdanci i Kaniža.

Druga polovica 18. stoljeća obilježena je gospodarskim poletom i razvojem, što je utjecalo na procvat graditeljskih aktivnosti i izgradnju grada u razdoblju od 1788. do 1793. godine. U tom periodu formirane su glavne ulice grada kakvog poznajemo danas, s prepoznatljivim primjerima barokne i klasicističke izgradnje.¹⁰

⁸ Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr> (18.07.2019.)

⁹ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

¹⁰ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

3.2.1.1 Utvrde petrinjskog kraja

Ime Petrinja vjerojatno dolazi od latinske riječi petrus, što znači stijena, kamen, hrid te je možda vezano uz neko od drevnih rimskih naselja na kamenom bogatim područjima Zrinske gore. Na strateškim položajima Banovine zagrebački biskupi podižu niz kamenih kula sredinom 16. stoljeća za obranu od Turaka. O tome svjedoče ostaci nekadašnjih gradova.¹¹

3.2.1.2 Klinac grad

Utvrdeni grad 8 km južno od Petrinje je manji peterokutni jednokratni renesansni kaštel čiji su zidovi kule sačuvani gotovo do svoje izvorne visine.

Slika 1. Klinac grad¹²

3.2.1.3 Pecki grad

U selu Pecki sagrađena je četvrtasta obrambena kula nazvana Pecki grad koja je prvi put spominje 1563. godine, a danas je sačuvana do visine drugog kata.¹³

¹¹ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

¹² Turistička zajednica Grada Petrinje Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

¹³ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

Slika 2. Pecki grad¹⁴

¹⁴ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

3.2.1.4 Čuntić grad

Smješten je na uzvisini sela Hrvatski Čuntić, 12 km udaljenog od Petrinje. Kulu je 1551. godine sagradio Zagrebački kaptol. Podignuta na uzvisini služila je kao stražarnica na putu koji povezuje Pokuplje s dolinom Une.¹⁵

Slika 3. Čuntić grad¹⁶

¹⁵ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

¹⁶ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

3.2.1.5 Utvrda Hrastovica

U srednjem vijeku Hrastovica je bila utvrđeno naselje s dvije utvrde i franjevačkim samostanom izvan zidina. Bila je važna u obrani od Turaka. 1584. godine Turci su je osvojili i spalili te je od tada napuštena. Po uspostavljanju mira naseljavaju ga franjevci iz Bosne hrvatskim katoličkim stanovništvom, a za vrijeme francuske vladavine (od 1809. do 1813. godine) stari rimski pravac je obnovljen i Hrastovica se našla na putu koji je Francusku povezivao s Turskim carstvom. Danas vizurom Hrastovice dominira crkva sv. Bartola, a poviše sela su ostaci srednjovjekovnog grada, franjevačkog samostana i crkve sv. Duha.¹⁷

Slika 4. Utvrda Hrastovica¹⁸

¹⁷Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

¹⁸Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

3.2.1.6 Gorski grad

Gorski grad smješten je na uzvišenju iznad naselja Gora, oko 1 km sjeverno od kapele sv. Ivana i Pavla. Riječ je o srednjovjekovnoj utvrdi, a prema manje vidljivim ostacima može se pretpostaviti da je bila kvadratnog tlocrta s polukulama i branič kulom kružnog tlocrta te opkopom.¹⁹

3.2.2 Spomenička baština

Prošlost grada Petrinje i Banovine kao graničnog područja ostavila je brojne tragove u spomeničkoj baštini. Od kulturne baštine pod zaštitom najznačajnija je gradska jezgra Petrinje, tj. niz jednokatnih kuća i javnih građevina koji obrubljuju središnji gradski park, građenih u stilu kasnog baroka i klasicizma.²⁰

3.2.2.1 Banov kamen

Spomenik banu Jelačiću podignut je 1846. godine u znak zahvalnosti Josipu Jelačiću, koji je sa svojim vojnicima uredio cestu od Gore do Župića te proširio cestu od Župića do Petrinje. Obnovljeni spomenik ponovno je postavljen 2009. godine na istoj lokaciji u Župiću na glavnoj prometnici za Glinu.²¹

¹⁹ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

²⁰ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

²¹ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

Slika 5. Banov kamen²²

3.2.2.2 Rimokatolička groblja Sv. Trojstva i Sv. Roka

Groblje sv. Roka nalazi se nad potokom Zebinac u Popovoj šumi na jednoj od najviših uzvisina koje se pružaju oko grada. Smatra se najstarijim od sveukupno tri rimokatolička groblja u Petrinji. Pretpostavlja se da su prvi ukopi bili neposredno poslije gradnje drvene kapele 1696. godine. Na njenom mjestu podignuta je 1823. godine zidana kasnobarokno-klasicistička jednobrodna kapela sv. Roka. Kapela je razorena u Domovinskom ratu 1992. godine.

Groblje sv. Trojstva nalazi se usred bjelogorične šume na brdu Zebinac. Pretpostavlja se da su prvi ukopi bili neposredno poslije gradnje drvene kapele sv. Trojstva 1710. godine, koju je kasnije zamijenila kasnobarokno-klasicistička jednobrodna kapela podignuta 1833. godine. Kapela je također razorena u Domovinskom ratu, a nedavno je podignuta nova na istom mjestu. Specifičnost ovih petrinjskih groblja je velika koncentracija vrlo starih nadgrobnih spomenika među kojima se ističu najstarije i vrlo vrijedne ploče iz druge polovice 18. i prve polovice 19. stoljeća.²³

²² Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

²³ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

3.2.2.3 Spomenik Stjepanu Radiću

Spomenik hrvatskom političaru Stjepanu Radiću rad je akademske kiparice Mile Wod, a postavljen je 25. listopada 1936. godine na Radićevom trgu.²⁴

Slika 6. Spomenik Stjepanu Radiću²⁵

3.2.2.4 Slova

Skulptura na Trgu narodnih učitelja podignuta je 1989. godine. Rad je akademskog kipara Ratka Petrića, a simbolizira dugu tradiciju obrazovanja učitelja u Petrinji.²⁶

²⁴ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

²⁵ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

²⁶ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

*Slika 7. Slova*²⁷

²⁷ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

3.2.2.5 Čovjek i bik

Spomenik u krugu tvornice Gavrilović, rad akademskog kipara Lovre Findrika, podignut je 1972. godine. Spomenik simbolizira stoljetnu tradiciju mesarskog obrta u Petrinji.²⁸

Slika 8. Čovjek i bik²⁹

Vrtnu arhitekturu grada Petrinje čine Strossmayerovo šetalište, odnosno gradski park s ukrasnim biljem i rijetkim drvećem, te čarobna fontana usred parka, čime je obogaćen ugodaj gradskog parka.

Sakralne građevine grada Petrinje su: župna crkva Sv. Lovre Mučenika, župna crkva uznesenja blažene djevice Marije, župna crkva Sv. Bartola Apostola te župna crkva Sv. Antuna Padovanskog.³⁰

²⁸ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

²⁹ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

³⁰ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

3.2.3 Ustanove u kulturi

Doživljaj umjetničkog izričaja Petrinjaca i njihovih gostujućih umjetnika pružaju mnogobrojni programi u koncertnim dvorana i galerijskim prostorima ustanova u Petrinji.

Nositelj gradskog kulturnog života je Pučko otvoreno učilište Hrvatski dom koji je svojevrsan kulturni centar grada i potiče kulturno-umjetničko stvaralaštvo. U sklopu doma je kazališno-koncertna dvorana (Velika dvorana), Mala dvorana, dvorana Mala scena, velika učionica i atrij za ljetna događanja i koncerte. U domu je smještena i gradska knjižnica i čitaonica, dječji i odrasli odjel. U domu djeluju kao sekcije ustanove: folklorni ansambl Petrinjčica, Petrinjski puhački ansambl, Savjetovalište za djecu, adolescente i obitelji, Petrinjska udruga likovnih umjetnika Petriart.

U Petrinji postoji i galerija moderne umjetnosti Krsto Hegedušić, tj. spomen-galerija i izložbeni prostor. Ona je utemeljena 1987. godine u sjećanje na Krstu Hegedušića, slikara i grafičara te likovnog pedagoga rođenog u Petrinji.

Osim te galerije, postoji i galerija Žilić – obiteljska, izložbeno-prodajna galerija umjetničkih slika, skulptura, rukotvorina i suvenirna; ekskluzivni zastupnik akademskog slikara Davora Žilića.³¹

³¹ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)

4. GLAZBA I ZBORSKO PJEVANJE U PETRINJI

4.1. Počeci glazbenog života u Petrinji

Glazba kao važan segment kulturne povijesti jednog grada ostavila je prepoznatljive tragove i u višestoljetnom razvoju novovjekovnog grada Petrinje. Petrinja je po svemu sudeći jedan od rijetkih gradova koja je uz glazbu čvrsto vezana već od prvog dana njena podignuća, tj. izgradnje 2. svibnja 1592. godine. U prve početke sustavnijeg glazbenog života kršćanske Petrinje krajem 17. i početkom 18. stoljeća upućuje nas sačuvano arhivsko građivo ponajprije Kaptolskog arhiva i Kanonske vizitacije Zagrebačke nadbiskupije. U župnoj crvki sv. Lovre njegovala se crkvena glazba, što su je promicali katolički svećenici i redovnici – franjevci iz obližnjeg samostana u Hrastovici. Posebice je to vidljivo nakon nabave novih orgulja 1702. godine na kojima su svirali ondašnji petrinjski učitelji, koji su u crkvenoj pjesmi i sviranju orgulja, osim Petrinjaca podučavali i mještane nekih drugih mjesta petrinjske okolice (Golec, 2014).

Prva glazbeno educirana društva u gradovima Vojne krajine djeluju koncem 18. i početkom 19. stoljeća. Ponajprije su to bile pukovnijske glazbe, ali i pjevački zborovi i vješti klaviristi. Na javnim nastupima oko 1815. godine, posebice u Petrinji, Bjelovaru i Novoj Gradiški, na programu su se, između ostaloga, nalazili i napjevi iz poznatih opera znanih skladatelja, kao što su W. A. Mozart, J. Weigl, N. Isouard i drugi.

U Petrinji, u sjedištu Druge banske pukovnije, pukovnijska je glazba osnovana već u drugoj polovici 18. stoljeća, dok prve začetke gradske, tj. komunitetske glazbe treba tražiti u 1808. godini osnivanjem gradske policije (*Bürger-Militz*). Doduše, djelovanje te komunitetske, gradske glazbe je zanemarivo do 1841. godine, kada je utemeljeno Glazbeno društvo, a Petrinjce je do tad zabavljala pukovnijska glazba (Golec, 2014).

U prvoj polovici 19. stoljeća u Civilnoj Hrvatskoj i Vojnoj Krajini utemeljuju se glazbena društva po uzoru na ona u Beču, Grazu, Ljubljani i drugima. Takvo društvo osniva se i u Petrinji 1841. godine. Krajiški časnici i domoljubni građani u Petrinji krajem 30-ih i početkom 40-ih godina 19. stoljeća nastoje ustrojiti glazbeno društvo po uzoru na ono zagrebačko. U to vrijeme poznati glazbeni stručnjak, utemeljitelj i prvi dirigent zagrebačkog Glazbenog društva Juraj Carl Wissner-Morgenstem proširuje djelatnost i na šire područje. Jednoga člana svoga orkestra, učitelja glazbe Wilhelma Weissa, upućuje u Petrinju, gdje je šest tjedana podučavao u crkvenom pjevanju jednu skupinu petrinjskih građana. Upravo zahvaljujući obojici ovih glazbenika te nekolicini uglednih petrinjskih glazbenika i krajiških časnika, glazbeni zavod u Petrinji utemeljuje se 1841. godine. Djelovanje započinje prema pravilima zagrebačkog Glazbenog društva, budući da su pravila petrinjskog Društva konačno potvrđena od Dvorskog ratnog vijeća tek 28. rujna 1842. godine. Prema tome, u petrinjskom vojnom komunitetu već 1842. godine djeluju dvije značajnije institucije urbanog života: čitaonica i glazbeno društvo (Golec, 2014).

Pravila petrinjskog glazbenog društva daju magistratu grada mogućnost da unutar Društva djeluje posebna Glazbena škola, zatim odjel za crkvenu glazbu, zbornu pjevanje, teoriju glazbe i gradsku limenu glazbu. Prvi predsjednik Društva je trgovac Mihalj Miličić, a članovi utemeljitelji su onodobne najpoznatije osobe političkog i društvenog života Hrvatske, kao npr.: Josip Jelačić, Ivan Trnski, Gjuro Jelačić te Juraj Haulik. Od poznatijih Petrinjaca prvi članovi društva su graditelji Johann Kosztka i Georg Cettolo, komunitetski liječnik Ludwig Radetzky, krojački majstor Tomo Bošković, puškarski majstor Anton Pirnath, trgovci Ivan Miličić, Joso Nemičić, Georg Bodić i drugi. Petrinjsko Glazbeno društvo priređivalo je koncerte na kojima su nastupali zajedno učenici Glazbene škole i građani, članovi društvenih odjela za crkvenu glazbu, zbornu pjevanje ili gradsku limenu glazbu (Golec, 2014).

Jedno se poglavlje Pravila Glazbenog društva odnosilo na petrinjsku gradsku glazbu, koja je od 1841. godine djelovala unutar tog društva. 1844. godine tzv. gradska glazba-banda imala je samo 7 glazbenika, a vodio ih je petrinjski trgovac Franz Chaic. Povremeno i prigodno svirali su u dane blagdana i važnijih svečanosti, koje je organizirao magistrat vojnog komuniteta Petrinje. Pretpostavlja se da je petrinjska gradska glazba prvi nastup izvan Petrinje održala 8. rujna 1844. godine, prigodom dolaska i svečanog dočeka prvog hrvatskog parobroda „Sloga“, u Vojnom Sisku (Golec, 2003). „Tada je na desnoj obali Kupe pred samim parobrodom iza slavoluka svirala Petrinjska građanska banda, koja je narodne i ostale liepe melodie svirala, dok je na lijevoj obali tj. na građanskoj strani Siska svirala domaća sisačko-građanska banda domorodne napeve i germili su neprestano topovi.“ (Golec, 2003, str. 387).

Tijekom 1848. godine gradska glazba 5. lipnja praćena mnogobrojnim građanstvom svira budnice po petrinjskim ulicama u čast proglašenja Josipa Jelačića hrvatskim banom, a 14. kolovoza na Kupskom mostu dočekuje novoga bana. Do znatnijeg zastoja u radu komunitetske glazbe dolazi početkom 1850. godine, kada se svakako želi oživjeti glazbeni život u gradu. Međutim, gradska glazba djeluje tek povremeno, a iza 1860. godine njezin je rad gotovo prestao. Petrinjce je ponovno zabavljala vojna glazba Druge banske pukovnije. Otada je u Glazbenom društvu nastavljeno djelovanje ostalih glazbenih sekcija, a posebice je bio zapažen vrlo uspješan rad Glazbene škole i sekcije za zbornu pjevanje (Golec, 2003).

4.2 Petrinjske pjesme

U Petrinji se od davnine pjevaju narodne pjesme koje su do danas sačuvane. Pjevane su uz narodne svagdanske običaje i prigodom blagdana. Narod je stvorio mnogo lijepih pjesama u kojima se zrcali njegova duša jer on pjesmom odaje sve svoje osjećaje i raspoloženja (Rizmaul, 2006).

Petrinjske pjesme svojim tekstom i jednostavnom, ali milozvučnom melodijom pogodne su za pjevanja u većim ili manjim društvima. U njima se pjevalo o dragom i dragoj, ljubavi, radu, ljepoti petrinjskog kraja, svatovima, pastirima, berbi. Pjevale su se rugalice, ali i tužbalice (Rizmaul, 2003).

Rizmaul (2003) izdvaja tek neke od pjesama bez kojih ne može proći niti jedno raspjevano društvo. Kako Petrinjci stoljećima njeguju vinovu lozu po brežuljcima okolo grada, svima je poznata lijepa pjesma:

*„Vijala se bijela loza vinova,
okol' onog bijelog grada Petrinje.
To ne bila bijela loza vinova,
već to bila do dva druga i mila!“* (Rizmaul, 2003, str. 252)

Osim njegovanja vinove loze i pjevanja o istoj, Petrinjcima je i ljubav velika svetinja te kroz stihove iznose svoja draganja i čeznuća.

*„Koji su se odmalena gledali,
i u jednu sitnu knjigu učili.“* (Rizmaul, 2003, str. 252)

Također, Rizmaul (2003) navodi slične pjesme: U zelenoj livadici, Šetala se dolinom, U livadi, Sjedi djeva pokraj mora, Zvoni zvonice, Svi se vijenci venu, Siva maglo, Hajde Kato, hajde zlato, Ančice dušice, Djevojčice plavojčice, Cvijeće mi polje pokrilo i druge.

Sljedeći citati predstavljaju neke od pjesama koje je narod pjevao u Petrinji, no one su njegovane i pjevane i danas.

Oj Petrinjske uske staze

*„Oj Petrinjske uske staze, rožmarinom sadene.
Sadila ih moja draga, koju sam ja ljubio.
Daj mi, draga, kitu cvijeća svakojakim bojama.
Ne mogu ti, dragi, dati jer sam nešto žalosna.
Kupit ću si tri pištolj pa ću pucat kroz varoš.
žalost.“*

*Prva puška ispuknula, dragu mi je zbudila,
Druga puška ispuknula, dragu mi je ranila.
Treća puška ispuknula, dragu mi je ubila.
Svirajte mi tamburaši. svirajte mi ristanak.
Svemu svijetu na veselje, mojoj dragoj na*

(Rizmaul, 2006, str. 210, 211)

Izabrani ljubeznik

*„Lijepoga sam ja za sebe ljubeznika izabrala,
Bijela lica i rumena, rudih kosa, plava oka.
I još k tome blage ćudi, za kim moje srce žudi.
Igrao se s jabukama, ljubio se s djevojkama.
Igrao se i s dvjema, trima djevojkama, jabukama.
Tko ugrabi jabučicu, poljubit će djevojčicu.“*

(Rizmaul, 2006, str 211)

Vijala se bijela loza

*„Vijala se bijela loza, bijela loza vinova
oko onog bijelog grada Petrinje.*

*To ne bila bijela loza vinova,
već to bila do dva draga i mila.*

*Koji su se od malena gledali
i u jednu sitnu knjigu učili.*

*Kada im je pravo vrijeme nastalo,
nije im se majka dala sastati.*

*Već se mora ovo dvoje rastati
jedno drugom na rastanku govori:*

*S Bogom ostaj moje žarko sunašće,
s Bogom pošo moj presjajni mjeseče.*

*Kada zađeš na 'nu goru visoku,
u toj gori bunar vode ledene.*

*Na bunaru jedna čaša srerna
u toj čaši jedna gruda snežena.*

*Kak' se bude ova gruda talila,
tak se bude moje srce za tvojim.“*

(Rizmaul, 2006, str. 212, 213)

Sadila sam ružmarin zeleni

*„Sadila sam ružmarin zeleni
pečenari,
ne znam sama kome bi' ga dala.*

*Kanižancu nijednome, kanižanci svi pijanci,
što imadu, sve za vino dadu.*

*Cestovlanu nijednome, cestovlani svi lončari,
što imadu, sve za bajsu dadu.*

*Dugovolcu nijednome, dugovolci svi repari,
što imadu, sve za repu dadu.*

Majdančanu nijednome, majdančani

što imadu, sve za jarce dadu.

*Meksikancu nijednome, meksikanci svi konjari,
što imadu, sve za konje dadu.*

*Brezovlanu nijednome, brezovlani svi metlari,
što imadu, sve za metle dadu.“*

(Rizmaul, 2006, str. 216)

Svi se venci venu

*„Svi se venci venu, a moj se zeleni
Jer ga ja zalijevam suzama svojimama.
Kad bi suze male na kamen padale,
Kamen bi se raspo na dvoje na troje,
Ali srce moje ne bi ni na dvoje.“ (Rizmaul, 2006, str. 213)*

Još neke od poznatijih petrinjskih pjesama su: Siva malo, Oj petrinjsko ravno polje, Sinoć sam predvečer špancirao, Tebi u slavu, dome naš, Nit sam snila, Hranila djevojka i druge.

Osim ljubavnih, tugaljivih, veselih, domorodnih i drugih pjesama, Petrinjci su njegovali i božićne pjesme, koje na osobit način slave božićno raspoloženje i veselje. Neke od tih pjesama su: Na salašu, Marija se majka trudi, O, pastiri, verni čuvari, Kakve je to svetlost, Oj djetešce i druge (Rizmaul, 2003).

Na salašu

*„Na salašu kraj Betlema,
tamo paše dosta ima,
tamo ovce tjerajmo,
kraj Betlema sjedajmo.“* (Rizmaul, 2003, str. 254)

Marija se Majka trudi

*„Marija se Majka trudi,
svetoga Jožefa budi.
Stan se Jožef, dobro moje,
rodila bum dete svoje.“* (Rizmaul, 2003, str. 255)

O, pastiri, verni čuvari

*„O, pastiri, verni čuvari
gori stanite, gori stanite,
ter šetujte, kralja pošujte,
časti nosite, časti nosite.“* (Rizmaul, 2003, str. 255)

Oj, djetešce

*„Sinak mili, moj ljubezni,
nuder zaspi ti.
Oj, golube, moj mileni,
sve moje si ti, sve moje si ti.“* (Rizmaul, 2003, str. 255)

Sa skladbama skladatelja o Petrinji i s petrinjskim glazbenim motivima susrećemo se sredinom 19. stoljeća. Među prvima se javlja Josip Bžiča, osnivač i prvi zborovođa *Petrinjskog pjevačkog društva Slavulj*, s poputnicom za muški zbor *Oj, Banovci*, na tekst Ivana pl. Trnskog:

„*Oj, Banovci, oj, junaci, hajdemo oj!*
Samo naprijed udri naši.“ (Rizmaul, 2003, str. 255)

Petrinjskom pjevačkom društvu „Slavulj“ poznati je hrvatski skladatelj Jakov Gotovac uglazbio skladbu *Naš grad* na stihove hrvatskog književnika Vladimira Nazora.

Rizmaul (2003) spominje i ostale skladatelje koji su svoje skladbe posvetili Petrinji, obrađivali petrinjske napjeve ili bili voditelji petrinjskih zborova i *GLG* Petrinja: Mato Bučar, Nikola Bašić, Emil Cossetto, Mladen Čakarić, Florijan Čulig, Josip degl Ivello, Nikola Faller, Ljudevit Geček, Milivoj Grgić, Vilim Grgić, Viktor Heindrich, Stjepan Ivčić, Stanko Jurdana, Franjo Koydl, Ivan Kolarić, Stjepan Križanić, Ivan Lazički, Slavoljub Lžičar, Miroslav Rehor, Milan Schmidt, Vaclav Skop, Matej Sova, Franjo Šram, Nikola Štoos, Vinko Šubir, Ivan Talich, Edmund Tuma, Marijan Vuković, Andrija Zagorac. U Petrinji se pjevalo u raznim prigodama, a važno je spomenuti pjevačku priredbu *Susret pjevačkih zborova Hrvatske*, održavan od 1968. do 1972. godine. Ideja o tom susretu, koji se održava i danas u Zadru, začeta je početkom 1968. godine nakon jednog koncerta *RKUD-a Artur Turkulin* u Petrinji, kojem je nazočio tadašnji tajnik Saveza kulturno-prosvjetnih društava Hrvatske, Ivo Plasaj, te je i sam podupirao tu zamisao (Rizmaul, 2003).

Skupština Općine Petrinja, Prosvjetno vijeće Općine Petrinja, *RKUD Artur Turkulin Petrinja*, uz financijsku i ostalu pomoć Prosvjetnog sabora Hrvatske i Odbora za muzičku kulturu već u lipnju 1968. godine organiziraju prvi *Susret pjevačkih zborova Hrvatske*. Predsjednik organizacijskog odbora bio je Viktor Bernfest, tajnik je bio Eduard Genner, a umjetničko vodstvo povjereno je Mati Bučaru i glazbeniku Emilu Cossettu, predsjedniku Umjetničkog odbora.

Prvi *Susret Pjevačkih zborova Hrvatske* održan je u Petrinji 14., 15. i 16. lipnja 1968. godine. Organizatori ovog *Susreta* bili su: Prosvjetni sabor Hrvatske, Odbor za muzičku kulturu, Prosvjetno vijeće Općine Petrinja i Radničko kulturno-umjetničko društvo *Artur Turkulin* iz Petrinje (Rizmaul, 2003).

Tako su svaku godinu kasnije održani Susreti u Petrinji, uvijek u slično vrijeme u lipnju, a posljednji je održan u lipnju 1972. godine. Različite su okolnosti utjecale na to da je to bio posljednji Susret u Petrinji, a od 1973. godine ta se manifestacija održava u Zadru (Rizmaul, 2003).

Što se tiče petrinjskih pjesama, važno je spomenuti još dva imena: Hrvoje Bobinac i Mladen Čakarić. Hrvoje Bobinac pjesnik je i pripovjedač rođen 1955. godine u Petrinji. Bavi se književnim radom. U zborniku *Župa sv. Lovre Petrinja – duhovni i povijesni život* tiskanoj u Petrinji 1990. godine, Bobinac je objavio pjesme *Molitva* i *Pjesma o spoznaji*. Nemirno pišući pjesme na kraju je objedinio zbirku pripovijetki, nazivajući ju „Vrijeme spuštenih pogleda“ (Golec, 1999).

Mladen Čakarić, rođen 1956. godine, petrinjski je nastavnik glazbene kulture, skladatelj i dirigent. Od 1979. godine do danas radi u Prvoj osnovnoj školi Petrinja. gdje je i voditelj učeničkog mješovitog zbora, s kojim njeguje repertoar petrinjske, hrvatske i duhovne glazbene baštine (Čakarić, Bobinac, 2006).

Tekstovi Bobinca i glazba Čakarića nastavak su bogate kulturne baštine nastale tijekom vremena u gradu Petrinji, a neki od značajnih stihova će biti izdvojeni u daljnjem tekstu.

Petrinja se budi (budnica)

*„Dični Rok i sveto Trojstvo čuvaju taj grad.
Petričnjica bistra rijeka blistav mu je trag.
hlad.*

*Novonikli starac Lovro iznad stada zvoni mlad,
pa od parka preko Kupe poziva na rad.*

*Cestovlanci, Kanižanci, Dugovolci, Majdančani,
hote v' Kavrlin na plac.
Brestovlanci, Selištanci, Hrastovčani, svi pospanci
požurite u Petrinju sad.*

*Pjevajte nam ulicama, puteljcima,
stazicama kojim noge hitro traže friški*

*Kad zbudite sve Petrinjce, gospodare kleti
glinenoga vrča i usnulih krča
oživjet će grad.“*

(Čakarić, Bobinac, 2006, str. 9)

I. Osnovna škola (Himna za dan škole)

*„U Petrinji gradu učiteljskom raju
U sjeni kraj parka uz tvornicu pravu
Stotinama ljeta u ponosnom stavu
Ova škola dječici otključava bravu.*

*Škola u Petrinji gospođa je stara
Uz nju se penje sva petrinjska slava
Hajd'mo i mi maleni znanjem punih glava
Pjevati joj radosno što uz nas je stala.*

*U ulici onoj što tiskaru ima,
praznikom gdje đaci neće ni za glavu
Prva osnovna očekuje paradu
Na svoj rođendan po Petrinji gradu.*

*Prva osnovna gospođa je stara
Uz nju se penje sva petrinjska slava
Hajd'mo i mi maleni znanjem punih glava
Pjevati joj radosno što uz nas je stala.“
(Čakarić, Bobinac, 2006, str. 13)*

Petrinjska ljubav

*„Petrinjska ljubav živi uz klupu
Sred mrklog mraka čarobnog kuta
Mjeri se mjerom vremenskog stupa
Svjetluca pijeskom obližnjeg puta.*

*Ah budi moja za život svoj
Nemoj da gubim svoj slatki boj
Ah bit ću tvoja uz košnicu roj
Medu se nadam uz pogled tvoj.*

*Traže se riječi dodir se nudi
Baš kao sudac bršljan im sudi
Krijesnice oči uzdasi grudi
Poljubac žarom zvjezdice budi.“*

(Čakarić, Bobinac, 2006, str. 15)

Petrinjski tamburaši

*„Mi Topari zahvalni smo glini
da imamo razbibrigu zimi
Mi mijesimo i vrtimo blato
Čas pečemo čas hladimo zlato*

*Dana kada nestane nam kratkog
Sna još kada nepoznamo slatkog
Tamburu si Cestovlanac hvata
Pažljivo baš k'o da je od zlaza*

*Tamburice Toparijom zvone
Stucka svira nek se ljuti sklone
Novoj cesti Petrinja će zaći
Ples veselje u njoj će se naći*

*Tamburice Toparijom zvone
Stucka svira nek se ljuti sklone
Novoj cesti Petrinja će zaći
Ples veselje u njoj će se naći*

*Staro mlado više nije važno
Sad se pjeva sad se svira snažno
Petrinjsko nam srce kuca sretno
Stucka kada zasvira nam fletno.“*

(Čakarić, Bobinac, 2006, str. 17)

Božić u Petrinji

*„Jutrom sveti dan se budi
Čudnim svjetlom sjaje ljudi
Jedni druge zapitkuju
Ruke stežu zavirkuju
Pa se ljube pa se smiju
Toplinom se svojom griju.*

*Božić, Božić, Božić sveti
Nad Petrinjom blistav leti
Nad ulicom moj mirnom
Nad kućicom skromnom, sivom*

*Iznad crkve iznad parka
Zaplovila sjajna barka.*

*Isus nam se danas rodi
Svome hramu narod hodi
Pjevuckaju uz njeg djeca
Slaveć tako prvog sveca
Pa se ljube pa se smiju
Toplinom se svojom griju.“*

(Čakarić, Bobinac, 2006, str. 31)

4.3. Glazbeni život Petrinje danas

Gradski glazbeni život zasigurno određuje Petrinju kao raspjevani grad. Stoljetna društva i udruge pjesmom i plesom predstavljaju grad u vedrom duhu, a petrinjske pjesme ostaju dugo u sjećanju svakog gosta. Danas u Petrinji djeluju sljedeća glazbena društva: Gradska limena glazba, Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“, Glazbena škola Frana Lhotke, Petrinjski puhački ansambl, Udruga pjevačkog zbora Lira, Učiteljski pjevački zbor, Pjevački zbor Učiteljskog fakulteta – Odsjeka u Petrinji „Magistri Petrienses“ te Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“.³²

4.3.1 Gradska limena glazba Petrinja

Gradska limena glazba Petrinja jedna je od najstarijih u Europi, osnovana 1808. godine. Big Band Petrinja utemeljen je 2000. godine, a od 2012. godine djeluje i dječji orkestar.³³

Gradska limena glazba Petrinja osnovana je unutar petrinjske Građanske garde i time zabilježeno pripada među najstarije takve vrste u Hrvatskoj. Od 1971. godine znatno preustrojeno Društvo djeluje pod nazivom Gradska limena glazba Petrinja i u periodu do 1991. godine pod umjetničkim vodstvom Ljudevita Gečeka ostvaruje velike uspjehe.

³² Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (03.09.2019.)

³³ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (03.09.2019.)

Za vrijeme trajanja Domovinskog rata, od 1991. do 1995. godine, orkestar vodi Milan Schmidt te i tada uspješno i kontinuirano djeluju u progonstvu. Tada i uspješno surađuju i sa sportskim klubovima i sportskim savezima. 1993. godine Gradska limena glazba zajedno s vokalnom skupinom „Petrinjski nonet“ snimila je audio kazetu „Petrinjsko cvijeće“. Od proljeća 2000. godine orkestar limene glazbe vodi Marijan Vuković. U tom periodu glazba dodatno modernizira svoj izričaj te se osniva i zasebna sekcija Brass Selection Big Band, današnji Big Band Petrinja.³⁴

Nakon tri godine vođenja orkestra, Marijan Vuković predaje vodstvo kapelniku prof. Jurici Golubu, koji funkciju umjetničkog voditelja GLG-e Petrinja obavlja sljedećih pet godina.

Od veljače 2009. do danas umjetnički voditelj GLG Petrinja je prof. Josip Kapović. Pod njegovim vodstvom orkestar značajno napreduje, ali i mijenja svoj zvuk i pristup izvođenju glazbenih djela. Nakon što je GLG Petrinja više od 20 godina izbivala sa susreta najboljih orkestara Hrvatske, 2010. godine plasirala se na Državne susrete puhačkih orkestara. Već godinu kasnije na 25. susretima puhačkih orkestara Hrvatske članovi GLG Petrinja pod vodstvom prof. Kapovića osvajaju drugu nagradu, čime postižu najveći uspjeh u svojoj dugoj i bogatoj povijesti.³⁵

Gradska limena glazba sastoji se od Velikog orkestra te Dječjeg orkestra, koji oba broje oko 40 članova. Orkestri održavaju kvalitetne i zanimljive koncerte u Petrinji, ali i drugim mjestima, gdje izvode zahtjevnju originalnu glazbu ili kvalitetne obrade u razmaku od klasične i sakralne glazbe do popularnih melodija i jazz standarda.³⁶

³⁴ Gradska limena glazba Petrinja. Dostupno na: <http://www.glg-petrinja.hr> (03.09.2019.)

³⁵ Gradska limena glazba Petrinja. Dostupno na: <http://www.glg-petrinja.hr> (03.09.2019.)

³⁶ Gradska limena glazba Petrinja. Dostupno na: <http://www.glg-petrinja.hr> (03.09.2019.)

Slika 9. Gradska limena glazba Petrinja³⁷

4.3.2 Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“

Hrvatska pjevačka društva su se, radi njegovanja amaterskog zbornog pjevanja, počela ustrojavati uglavnom poslije 1860. godine. Potaknuti prvim takvim društvima utemeljenima u Karlovcu, Zagrebu i Križevcima, i u Petrinji se 1864. godine radilo na utemeljenju društva u kojemu će se okupiti svi koji žele promicati hrvatsku pjesmu. Prvi dogovor glede osnivanja hrvatskog pjevačkog društva u Petrinji održan je krajem 1864. godine, na poticaj učitelja Josipa Bříze, podrijetlom Čeha. U gradu je tada unutar Glazbene škole postojao privatni muški kvartet u kojem je i on pjevao, a potom i bio voditelj. Smatrao je da bi se trebalo osnovati „domaće“ pjevačko društvo te nastoji privući što više Petrinjaca dobrih pjevačkih sposobnosti, da bi ih na

³⁷ Gradska limena glazba Petrinja. Dostupno na: <http://www.glg-petrinja.hr> (03.09.2019.)

kraju privatno počeo podučavati četveroglasnom pjevanju, s naglaskom da među domaćim pukom pobudi zanimanje za narodnu pjesmu. Bili su to prvi koraci prema osnivanju „Petrinjskog pjevačkog društva“. U to vrijeme Društvo ima pretežito privatni značaj, a pjevačke probe održavane su u zgradi realne gimnazije (današnja Prva osnovna škola). Prema riječima Bříze prva pjesma koju su uvježbali petrinjski pjevači bila je na hrvatski jezik prevedena tirolsko-streljačka koračnica, zatim budnica Naprej zastave slave slovenskog skladatelja Davorina Jenka i skladba Byvali čechowe statni junaci češkog skladatelja Františka Škroupa.³⁸

Žitelji Petrinje sa simpatijama promatrali su rad Društva pa se 1865. godine od privatnog utemeljuje stalno pjevačko društvo, koje se i dalje naziva „Petrinjsko pjevačko društvo“. Tijekom 1866. godine pjevačke vježbe održavaju se u novoj zgradi realne gimnazije, u večernjim terminima te tri puta tjedno. Također, od tada se uz ime petrinjskog pjevačkog društva sve češće spominje i naziv „Slavulj“. Društvo je tijekom 1866. godine imalo nekoliko nastupa, a svakako je važan onaj prigodom svečanosti blagoslova realne škole, 26.4.1866., koju je predvodio petrinjski župnik Josip Lehpamer.

Na temelju povijesnih podataka znano je da je od 1866. godine djelovanje „Slavulja“ dobro. Društvo je priređivalo koncerte u prostorima Čitaonice tijekom zimskih mjeseci, a tijekom ljetnih u Gradskoj streljani.³⁹

U tom razdoblju i nadalje, do 1868. godine, i dalje je za zbor najviše zaslužan njegov osnivač. S obzirom da je „Slavulj“ djelovao u dosta nepovoljnom političkom ozračju i vojno-krajiškom okružju, prva Pravila Društva izrađena su tek 1866. godine, a konačno odobrena 1869. godine.

Naziv Petrinjskog pjevačkog društva pod imenom „Slavulj“ postao je uobičajen nakon 1868. godine, a smatra se da je petrinjske pjevače i samog Břízu na davanje takvog imena potaknula pjesma Petra Preradovića Jezik roda moga. Iako je Bříza uglazbio mnogo pjesama hrvatskih pjesnika, od kojih najviše pjesme Ivana Trnskog i Petra Preradovića, pjesmu Jezik roda moga nije uglazbio, no dobro ju je poznavao, pa nije neobično što su stihovi jedne kitice koji

³⁸ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

³⁹ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

govore o Slavulj-ptici i njegovom nježnom i snažnom glasu prevladale pri odabiru imena Društvu.⁴⁰

Svečana posveta prvog barjaka HPD-a „Slavulj“ obavljena je u Petrinji 1872. godine u nazočnosti tadašnjih najpoznatijih hrvatskih pjevačkih društava, a tom prigodom pjesmu u čast barjaka HPD-a „Slavulj“ sastavio je književnik Ivan Zahar, a skladao Gjuro Eisenhuth. Nedugo nakon tog velikog slavlja, zbog premještanja iz Petrinje Društvo je napustio njegov osnivač J. Břiza, a vodstvo preuzima Venceslav Skoop, od 1872. do 1875. godine. Od 1878. godine Petrinjsko pjevačko društvo „Slavulj“ nosi naziv Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Time je ostvarena želja tadašnjem predsjedniku Društva Ivanu pl. Petrušiću, ali i mnogobrojnim članovima uprave te pjevačima.⁴¹

Od svoga osnivanja 1864. godine do ukidanja Vojne Krajine 1881. godine, te uključivanja Petrinje u Civilnu Hrvatsku, HPD „Slavulj“ je najvažnije, najsveobuhvatnije i najmasovnije kulturno društvo, čime to Društvo, osim promicanja vokalne i instrumentalne glazbe, izgrađuje i glazbenu kulturu grada Petrinje i njezinih stanovnika.⁴²

Na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće članovi, tj. pjevači HPD-a „Slavulj“ priređuju mnogo koncerata u dobrotvorne svrhe, a u njihovom opusu se mogu naći skladbe Ivana pl. Zajca, F.S. Vilhara, V. Novaka, J. Hajeka, V. Šubira i drugih. Također u tom razdoblju, Društvo uspješno gostuje i u drugim gradovima, na raznim koncertima, skupštinama, proslavama i slično. Uz poneke zastoje u radu, zbor vode Stjepan Križanić i Stjepan Ivičić do početka Prvog svjetskog rata, a najveće uspjehe u prvih deset godina Društvo postiže pod vodstvom Vladimira Stahuljaka. On je za društvo skladao više skladbi, od kojih su najpoznatije Različak, Petrinjsko cvijeće I i Petrinjsko cvijeće II.⁴³

Od ulaska u 20. stoljeće do 1945. godine Društvo je održavalo obljetnice, pripremalo koncerte i nastupe, ugostilo mnoga druga društva i zborove te njegovalo i tradicionalnu i crkvenu glazbu. Poslije 1945. godine Društvo nije bilo dopušteno nastupati pod njihovim starim imenom pa od 1948. godine djeluju kao pjevačka sekcija Radničkog kulturno-umjetničkog društva „Artur Turkulin“. U tome razdoblju od 1948. do 1991. godine, Društvo je steklo mnogo uspjeha, najviše zahvaljujući Eduardu Generu (koji je obavljao poslove tajnika i predsjednika, ali

⁴⁰ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

⁴¹ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

⁴² Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

⁴³ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

i bio pjevač), Mati Bučaru (dugogodišnjem zborovođi), Miljenku Novakoviću (pjevaču) i drugima.⁴⁴

U vrijeme Domovinskog rata (od 1991. do 1995. godine) utihnuo je rad Mješovitog pjevačkog zbora HPD-a „Slavulj“ te su tada već dugu tradiciju zbornog pjevanja nastavili su njegovati pjevači Muškog vokalnog ansambla „Petrinjski slavulji“, osnovani 1988. godine pod nazivom „Petrinjski nonet“ te pod ravnanjem predsjednika HPD-a „Slavulj“ Želimira Đeđinovića.

Oslobodjenjem Petrinje 1995. godine HPD „Slavulj“ ponovno djeluje u svome gradu, a upravo od te godine pa do jubilarne 2004. godine Društvo postiže najveće uspjehe u svojoj povijesti, pod vodstvom maestra Josipa degl' Ivellia. Tijekom 1996. godine unutar Društva, osim već postojećeg muškog, osniva se i ženski vokalni ansambl „Petrus“, koji je također vodio Josip degl' Ivellio. Tada društvo ostvaruje veliki broj uspješnih nastupa diljem Hrvatske, ali i gostuje i sudjeluje u inozemnim natjecanjima.⁴⁵

U svojoj bogatoj i uspješnoj povijesti Društvo je dobilo niz priznanja i nagrada, među kojima je i Nagrada Grada Petrinje za osjetan doprinos i zasluge u promicanju, razvoju i unapređenju kulture i umjetnosti na području grada Petrinje.⁴⁶

⁴⁴ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

⁴⁵ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

⁴⁶ Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

Slika 10. Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“⁴⁷

4.3.3 Glazbena škola Frana Lhotke

U prvoj polovici 19. stoljeća Sisak prerasta iz manjeg mjesta u važan trgovački centar Hrvatske. Grad privlači stanovništvo iz raznih dijelova tadašnje Habsburške Monarhije. Prvi Židovi u Sisak dolaze kao trgovci. Vrlo brzo postaju važan činitelj gospodarskog razvoja grada, a sinagoga izgrađena između 1862. i 1890. godine njihov duhovni centar. Nakon Drugog svjetskog rata zgrada sinagoge bila je prenamijenjena u Glazbenu školu koja do danas egzistira u tom prostoru.⁴⁸

Glazbena škola Frana Lhotke nalazi se u Sisku, a u Petrinji djeluje Glazbena škola kao Područno odjeljenje Siska, obnovljena 1997. godine.⁴⁹ Glazbena škola nudi tri programa: glazbeni vrtić, osnovna glazbena škola te srednja glazbena škola. Glazbeni vrtić (predškolski program) namijenjen je djeci koja pokazuju interes za glazbu u pravilu uzrasta od 5 do 8 godina.⁵⁰

⁴⁷ Hrvatsko pjevačko društvo “Slavulj”. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)

⁴⁸ Turistička zajednica grada Siska. Dostupno na: <https://tzc-sisak.hr> (10.09.2019.)

⁴⁹ Turistička zajednica grada Petrinje. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (10.09.2019.)

⁵⁰ Glazbena škola Frana Lhotke. Dostupno na: <http://fran-lhotka.hr> (10.09.2019.)

Osnovna glazbena škola traje 6 godina, a dob polaznika pri upisu je od 7 do 10 godina. Tijekom cijelog školovanja učenici kroz učenje glazbe usvajaju i razvijaju glazbene vještine i sposobnosti, psihomotoričke sposobnosti te bolju koncentraciju. Učenje glazbe potiče apstraktno razmišljanje, samokontrolu te organiziranost i disciplinu u radu. Dva puta tjedno učenici imaju individualnu nastavu glavnog predmeta (instrument) te skupnu nastavu solfeggia – teorije. Od trećeg razreda započinje i skupno muziciranje (zbor – orkestar). Učenici koji upisuju prvi razred glazbene škole mogu upisati sljedeće instrumente: klavir, harmoniku, gitaru, tambure, violinu, violončelo, flautu, trubu, klarinet, saksofon, rog i trombon. U Petrinji učenici mogu upisati klavir, gitaru, trubu, klarinet, saksofon, trombon i rog.⁵¹

Srednja glazbena škola sastoji se od prvog pripremnog razreda i prvog razreda srednje. U prvi pripremini razred upisuju se učenici koji u pravilu nisu pohađali osnovno glazbeno obrazovanje. Pripremini program traje dvije godine. Programi koji se mogu upisati u prvi pripremini su: pjevač, saksofonist, klarinetist, regist, trubač, trombonist i teoretičar.⁵²

U prvi pripremini razred upisuju se u pravilu učenici od 10 do 15 godina starosti, a iznimku čine zanimanja: glazbena pjevačica do navršene 20. godine života i glazbenik pjevač do 22. godine života. U prvi razred srednje upisuju se redoviti učenici u dobi do 17 godina, a najkasnije do 18 godina života.⁵³

4.3.4 Petrinjski puhački ansambl

Osnovan je 2002. godine kao Petrinjski puhački kvartet. Izvodi klasične i moderne skladbe, različite obrade evergreena u jazz maniri, te originalne skladbe napisane za zadane instrumente među kojima je i nekoliko obrada Petrinjskih pjesama. Za pojedine skladbe mijenja sastav instrumenata, pa koristi klarinete i saksofone sopran, alt, tenor i bariton. Nastupa na važnijim kulturnim manifestacijama u gradu Petrinji i Županiji. Svake godine u Petrinji održava svoj Godišnji koncert, samostalno ili s gostima kao što su orguljaš Edmund Borić Andler, trubač Vlatko Šporčić, gitarist Vitomir Stošić i drugi. Također, svoje nastupe obogaćuju angažiranjem mladog pijaniste Karla Ivančića iz Petrinje, vrhunskog umjetnika i nosiocem preko dvadeset državnih i međunarodnih nagrada. Ansambl gostuje po Hrvatskoj (Zagreb, Zadar, Virovitica,

⁵¹ Glazbena škola Frana Lhotke. Dostupno na: <http://fran-lhotka.hr> (10.09.2019.)

⁵² Glazbena škola Frana Lhotke. Dostupno na: <http://fran-lhotka.hr> (10.09.2019.)

⁵³ Glazbena škola Frana Lhotke. Dostupno na: <http://fran-lhotka.hr> (10.09.2019.)

Sisak, Kutina, Glina, Sunja, itd). Najatraktivniji su nastupi bili petodnevno gostovanje u Njemačkoj 2003 g. i na HRT-u 2007, 2008. i 2016. godine u emisiji Dobro jutro Hrvatska.

Od 2003.godine, Ansambl postaje jedna od kulturnih sekcija POU Hrvatski dom Petrinja. Od osnivanja Ansambla do danas promijenilo se i do desetak članova, a od 2012. godine djeluje stalni sastav. U sastavu sviraju srednje i visoko obrazovani glazbenici, što znači da su završili srednju glazbenu školu ili muzičku akademiju što garantira kvalitetno izvođenje glazbenih djela.⁵⁴

4.3.5 Pjevačko društvo „Petrinjska Lira“

Zbor „Lira“ osnovan je u Petrinji 1975. godine. Do formiranja i stvaranja „Lira“ došlo je radi smjene u vodstvu Radničkog kulturno-umjetničkog društva „Artur Turkulin“, odnosno, dio članova je napustio društvo i osnovao vlastiti zbor. „Lira“ je bila registrirana tek 1980. godine. Od 1975. do 1994. godine zbor je vodio Mato Bučar. Zatim od 1994. do 1997. godine zbor ne djeluje, a onda 1997. postaje ženski zbor koji djeluje pod imenom „Lira“ i djeluje i danas. Zbor njeguje domoljubne, duhovne i starogradske pjesme, ali tu i tamo nešto modernije. Probe održavaju u Domu umirovljenika u Petrinji, gdje su dobili mogućnost korištenja njihovih prostorija. Uglavnom nastupaju u tome Domu umirovljenika, u crkvama, ali i drugim institucijama unutar grada i županije. Zbor trenutno vodi Ivančica Malović.⁵⁵

4.3.6 Učiteljski pjevački zbor

Učiteljski pjevački zbor udruga je osnovana 2005. godine. Predsjednica udruge je Agata Milčić. Zbor okuplja djelatnike i umirovljenike u odgoju i obrazovanju učenika, te studente Učiteljskog fakulteta, a njeguje učiteljsku i pjevačku tradiciju grada Petrinje, štiti i promiče hrvatsku kulturnu baštinu grada.⁵⁶

⁵⁴ POU Hrvatski dom Petrinja. Dostupno na: <https://www.hd-petrinja.hr> (10.09.2019.)

⁵⁵ Portal 53. Dostupno na: <http://portal53.hr/> (11.09.2019.)

⁵⁶ Fininfo. Dostupno na: <https://www.fininfo.hr> (11.09.2019.)

4.3.7 Pjevački zbor Učiteljskog fakulteta – Odsjeka u Petrinji „Magistri Petrienses“

Zborno pjevanje jedan je od mnogih izbornih kolegija na Učiteljskom fakultetu, Odsjeku u Petrinji. Ciljevi su predmeta: predočiti važnost glazbenih aktivnosti u životu čovjeka; definirati organizaciju i ustroj pjevačkog zbora; identificirati sluh i njegove elemente; proučiti ljudski glas, njegove karakteristike i mogućnosti; objasniti i protumačiti njegu i obrazovanje glasa; istražiti, proučiti i spoznati osjećaj točne intonacije, ritma, tempa i dinamike; objasniti, istražiti, i primijeniti kreativnost i izražajnost u pjevanju; uočiti skupno muziciranje kao element socijalizacije i timskog rada; spoznati estetske kriterije vrednovanja glazbe; primijeniti aktivno sudjelovanje u glazbi; uvježbati određeni repertoar iz glazbene literature; uočiti, identificirati i razvijati samopouzdanje i svladavanje osjećaja treme pred javnim nastupom.⁵⁷

U sklopu tog izbornog kolegija zborno pjevanje na Odsjeku u Petrinji danas djeluje pjevački zbor pod nazivom „Magistri Petrienses“. Zbor broji četrdesetak članova, koje čine studenti odgojiteljskog studija i učiteljskog studija. Većinu članova čini ženski dio studenata, a zbog nedostatka muških glasova, sa studentima pjeva i profesor Tihomir Prša, profesor glazbene kulture i asistent na Katedri Umjetničkog područja Učiteljskog fakulteta – Odsjek u Petrinji.⁵⁸

Zbor uvježbava i njeguje širok repertoar – klasičnu glazbu, tradicionalnu glazbu, crkvenu glazbu, suvremenu glazbu, ali i obrade dječjih pjesama te petrinjske pjesme. Uvježbava se repertoar za mješoviti i za ženski zbor. Probe zbora održavaju se kroz cijelu akademsku godinu, u pravilu jedanput tjedno, po potrebi i više. Na probama zbor uči nove skladbe i priprema se za nastupe koje odrađuje tijekom godine. Tradicionalno su to: nastup za Dan učitelja, nastup povodom božićnog programa te nastup za Dan Odsjeka u Petrinji. Izuzev toga zbor tijekom akademske godine nastupa i izvan fakulteta – u crkvama, kulturno-društvenim te glazbenim institucijama, kako unutar grada Petrinje, tako i izvan.

Unazad tri godine svoj godišnji koncert održali su studenti i profesori Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Petrinji, u Pučkom otvorenom učilištu „Hrvatski dom“ Petrinja. Koncert je svake godine održan u isto doba godine, početkom lipnja. Odabran je lipanj radi završetka akademske godine, a upravo da studenti i profesori objedine i pokažu što su

⁵⁷ Opisi predmeta – Silabusi reda predavanja Učiteljskog fakulteta za akademsku godinu 2016./2017. – izborni kolegiji. Dostupno na: <https://www.ufzg.unizg.hr> (11.09.2019.)

⁵⁸ 53 portal. Dostupno na: <http://portal53.hr> (11.09.2019.)

upoznali i naučili tijekom godine te prenesu na slušatelje. Sa zborom na godišnjem koncertu uvijek nastupa i Komorni tamburaški orkestar koji djeluje na Odsjeku.

Studenti koji pohađaju izborni kolegij Zborno pjevanje ostvaruju mnogo kompetencija: emocionalne osobne (motiviranost, samopouzdanje, samodisciplina), emocionalne društvene (sposobnost komunikacije, timskog rada, vođenja), interkulturalne kompetencije, kompetenciju kulturnog izražavanja, kompetenciju afektivnog područja spoznaje usvajanjem estetskih glazbenih vrednota i njegovanjem tradicijske glazbene baštine te aktivno sudjeluju u društveno umjetničkom životu fakulteta.⁵⁹

Voditeljica izbornog kolegija i umjetnička voditeljica zbora je dr.sc. Jelena Blašković. Jelena Blašković (1984., Sisak) završila je osnovnu školu i srednju opću Gimnaziju u Sisku. Sa sedam godina započela je glazbeno obrazovanje u Glazbenoj školi „Fran Lhotka“ u Sisku. Završila je osnovu glazbenu školu – smjer gitara, dva pripremna razreda solo pjevanja i četiri godine srednje glazbene škole – smjer solo pjevanje u klasi prof. Marice Pernar. 2008. godine diplomirala je crkvenu glazbu na Institutu „Albe Vidaković“ pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Stupanj doktorice znanosti stekla je 2015. godine na Akademiji za glasbo u Ljubljani – smjer glazbena pedagogija. U akademskoj godini 2015./2016. usavršavala se Papinskom Institutu za crkvenu glazbu u Rimu (Italija) na smjeru zbarsko dirigiranje. Usavršavala se kod glazbenih pedagoga iz pjevanja: Emma Kirkby (UK), Laurence Cummings (UK), Alastair Ross (UK), Marica Pernar (HR), iz orgulja Mario Penzar (HR) i Mario Perestegi (SLO) i iz dirigiranja: Saša Britvić (HR), Tomislav Fačini (HR) i Walter Marzilli (IT).

Od 2008./2009. zaposlena je na mjestu asistentice na umjetničkoj katedri (glazba) Učiteljskog fakulteta u Zagrebu-Odsjek u Petrinji. 2015. godine dobiva status predavačice na istom fakultetu. Područje njezina znanstvenoga rada vezan je uz metodiku glazbene kulture s posebnim usmjerenjem na poboljšanje kvalitete glazbenog obrazovanja i kompetencija studenata, budućih učitelja i odgojitelja.⁶⁰

⁵⁹ Opisi predmeta – Silabusi reda predavanja Učiteljskog fakulteta za akademsku godinu 2016./2017. – izborni kolegiji. Dostupno na: <https://www.ufzg.unizg.hr> (11.09.2019.)

⁶⁰ Sveučilište u Zagrebu – Učiteljski fakultet. Dostupno na: <https://www.ufzg.unizg.hr/> (11.09.2019.)

4.3.8 Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ Petrinja

Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ Petrinja nastao je u lipnju 2014. godine, ponajprije kao inicijativa mladih članova koji su nakon srednjoškolskog obrazovanja želje nastaviti pjevati i njegovati tu kulturu. Zbor okuplja mlade pjevače u dobi do petnaest do trideset godina iz Petrinje i okolice, te radi na populariziranju zbornog pjevanja među mladima u Petrinji, ali i šire. PZM „Mato Bučar“ sudjelovao je u brojnim gradskim manifestacijama u Petrinji, u suradnji s Ogrankom Matice hrvatske u Petrinji, POU Hrvatski dom Petrinja, Gradskom limenom glazbom i drugima. Pored samostalnih koncerata kao i gostovanja na koncertima u Petrinji i šire, zbor je dobitnik i brojnih nagrada. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta nagradilo je zbor za uspješan rad i odlične rezultate nagradom Oskar znanja, 2015. i 2016. godine. Zbor je osvojio dvije srebrne plakete na 58. i 59. glazbenim svečanostima hrvatske mladeži u Varaždinu, 2015. i 2016. godine. Također, PZM „Mato Bučar“ pobjednik je kategorije B (slobodni program) na 13. natjecanju hrvatskih pjevačkih zborova Zagreb, 2006. godine. Na prvom međunarodnom natjecanju zborova Croatia Cantat, u Osijeku 2016. godine, zbor je nagrađen zlatnom plaketom u kategoriji folklorne zbornog glazbe i srebrnom plaketom u kategoriji klasične zbornog glazbe. Na Festivalu glazbe Zagreb 2016. godine zbor je osvojio srebrnu diplomu u kategoriji A (zadani program).

U svibnju 2017. godine zbor je sudjelovao na prestižnom Harmonie Festivalu u Lindenhofhausenu (SR Njemačka) te je nagrađen brončanom plaketom u kategoriji tradicijske glazbe. Veliki važan uspjeh također je ostvaren i u kolovozu 2018. godine, gdje je zbor sudjelovao na međunarodnom natjecanju „Ohrid choir festival“ u Ohridu (Makedonija) te osvojio srebrnu plaketu, a uz to i posebnu nagradu za najbolje izvedeno djelo makedonskog autora.

Zbor od svoga postojanja tradicionalno održava prigodni božićni koncert u adventsko vrijeme, obično humanitarnog karaktera, kako bi se malo, u duhu Božića, još nekome pomoglo ako se može.

Osim toga, zbor organizira i Smotru zborova mladih Grada Petrinje, gdje nastoje okupiti zborove mladih koji djeluju u Petrinji (zborovi osnovnih škola, srednjoškolski zbor, zbor Učiteljskog fakulteta, crkveni zbor i drugi). Smotra se obično organizira u 11. mjesecu i nastoji okupiti i predstaviti sve zborove mladih, kako bi se predstavili svojem gradu i pokazali što znaju, održavajući tako dugu tradiciju pjevanja koja postoji u Petrinji.⁶¹

PZM „Mato Bučar“ njeguje različite vrste glazbe, one tradicionalne, klasične, narodne, suvremene, duhovne, svjetovne, stvarajući tako različiti repertoar prilikom čega se upoznaju različite kulture, skladatelji i načini pjevanja skladbi.

Slika 11. Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ Petrinja⁶²

⁶¹ 11. lipanjski zvuci. Dostupno na: <http://lipanjski-zvuci.com/> (03.09.2019.)

⁶² 11. lipanjski zvuci. Dostupno na: <http://lipanjski-zvuci.com/> (03.09.2019.)

Slika 12. Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ na nastupu u Ohridu, Makedonija⁶³

Razmišljajući o svome nazivu, zbor je htio biti originalan i nazvati se po nekom poznatom Petrinjcu koji ima ili je imao veze s glazbom. Tako je dogovoreno i odlučeno da će nositi naziv po slavnom Petrinjcu Mati Bučaru. Mato Bučar bio je petrinjski glazbenik i zborovođa, rođen 1912. godine. Radio je kao nastavnik glazbenog odgoja na petrinjskim osnovnim školama. S pjevanjem i glazbom počinje već kao učenik pučke škole u crkvenom zboru sv. Lovre. Član je HPD „Slavulj“ od 1929. godine, gdje je obavljao i dužnost arhivara. Osim pjevanja bavio se i dirigiranjem. Bio je zborovođa omladinskog zbora Hrvatskog radiše (1937.-1944.), Slavulja (1942.-1945.), Ustaške uzdanice (1942.-1943.). Njegovim nastojanjem obnovljen je rad petrinjske glazbene škole, 1944. godine, a nakon Drugog svjetskog rata u jesen 1945. godine utemeljuje privatnu Glazbenu školu „Vatroslav Lisinski“. Od osnivanja RKUD „Artur Turkulin“ 1948. godine ravnao je pjevačkim zborom sve do odlaska u mirovinu. Nakon odlaska iz zbora, s grupom petrinjskih entuzijasta osniva Komorni zbor „Lira“ 1974. godine, koji punim djelovanjem počinje tek 1980. godine (Golec, 1999).

⁶³11. lipanjski zvuci. Dostupno na: <http://lipanjski-zvuci.com> (03.09.2019.)

Od osnutka zbora, 2014. godine do početka 2016. godine umjetnička voditeljica bila je Dora Faltak, rođ. Gazibara. Dora Faltak profesorica je glazbe i voditeljica pjevačkog zbora u Srednjoj školi u Petrinji. Njezin veliki rad, trud i odricanje, ali prvenstveno ljubav prema glazbi razlog su uspješnosti srednjoškolskog zbora, ali i Pjevačkog zbora mladih „Mato Bučar“. Nakon godinu i pol dana statusa umjetničke voditeljice, prof. Faltak to prestaje biti te vodstvo preuzima Katarina Mandić. Katarina Mandić studentica je četvrte godine orgulja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, u klasi prof. Ljerke Očić. Srednju glazbenu školu orgulja pohađala je u Glazbenoj školi „Vatroslav Lisinski“ u Zagrebu te je uspješno maturirala u klasi profesorice Jasne Šumak Picek. 2015. godine sudjelovala je na regionalnom natjecanju orgulja i osvojila II. nagradu, a na istom natjecanju 2017. godine osvojila je I. državnu nagradu u 3. kategoriji. Aktivno već sedam godina vodi i prati na orguljama Crkveni zbor „Sv. Cecilija“ u Petrinji, a od siječnja 2016. godine obnaša dužnost umjetničke voditeljice PZM „Mato Bučar“ Petrinja (Salopek, 2017).

5. GLAZBENA MANIFESTACIJA LIPANJSKI ZVUCI

Lipanski zvuci glazbena su manifestacija koja okuplja zborove i vokalne ansamble, prvenstveno iz Hrvatske, ali i iz drugih europskih zemalja. Središnji događaj Lipanskih zvuka je međunarodno natjecanje zborova koje je prvi puta održano 2008. godine u organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Petrinji i Hrvatske udruge zborovođa.⁶⁴

Na ideju Željka Đeđinovića, Ivana Rizmaula i Davora Salopeka te Hrvatske udruge zborovođa iz Zagreba, čije je ideje zastupao kompozitor i glazbeni pedagog Branko Starc, susret je u prvim godinama održavanja imao karakter zbornih natjecanja. Težište je bilo na „Međunarodnom natjecanju muških ili ženskih zborova“ te se željelo utemeljiti jedinstveni festival muških ili ženskih zborova, kako bi se promovirala glazbena literatura namijenjena zborovima koji su drugačiji od uobičajenog, mješovitog sastava.

Nakon nekoliko prvih godina zasitila se ideja glazbenog natjecanja jer je dio zborova, svjestan svojih ograničenja u postizanju maksimalne kvalitete, izgubio interes za sudjelovanje u natjecateljskom glazbenom događanju. Stoga je odgovor potražen u temi Glazbenih svečanosti, koja rezultira glazbenim druženjem svih zborova (Salopek, 2017).

Manifestacija je tradicionalno upriličena za Svjetski dan glazbe 21. lipnja, kao i za Dan lipa, jer je Petrinja poznata upravo po svojim prekrasnim i mirisnim lipama. Cilj je manifestacije očuvanje tradicije zbornog pjevanja u Petrinji, ali i poticanje suradnje i razmjene iskustava između zborova sudionika.

Od 2017. godine kao organizator-nositelj zadužen je Pjevački zbor mladih „Mato Bučar“ Petrinja, a posljednji su Lipanski zvuci (11. po redu) održani 2019. godine, kada su ujedno i organizatori, PZM „Mato Bučar“ Petrinja, obilježili svoju petu godišnjicu djelovanja.⁶⁵

⁶⁴ 11. lipanski zvuci. Dostupno na: <http://lipanski-zvuci.com/> (03.09.2019.)

⁶⁵ 11. lipanski zvuci. Dostupno na: <http://lipanski-zvuci.com/> (03.09.2019.)

6. ZAKLJUČAK

Zborsko pjevanje specifičan je način izvođenja glazbe, koji neosporno pokazuje i svoju socijalnu komponentu. Zborsko pjevanje, ali i sama glazba, važni su u psihofizičkom razvoju čovjeka, pomažu u stjecanju obrazovnih i socijalnih vještina, aktiviraju tjelesnu memoriju, olakšavaju razvoj jezika, povećavaju sposobnost verbalnog izražavanja i drugo. Osim toga, pjevanje poboljšava apstraktno mišljenje, motorički razvoj i tjelesnu koordinaciju, ali i emocionalno obogaćuje život čovjeka. Dodajući tomu odgojni element zajedničkog muziciranja i međusobnog poštovanja, može se odgojiti samouvjerena, tolerantna i kreativna osoba, koja je spremna uživati u zajedničkom muziciranju zbora (Atanasov Piljek, 2013).

Kroz ovaj rad prikazala se kultura zborskog pjevanja općenito o zborskom pjevanju Hrvatskoj, a zatim u Petrinji. Petrinja je grad bogate povijesti koji je uvijek imao razvijenu kulturu djelovanja, posebice kada je riječ o petrinjskim pjesmama.

Osim brojnih tragova u spomeničkoj baštini, i glazba je kao važan segment kulturne povijesti ostavila prepoznatljive tragove. U početku se njegovala crkvena glazba i sviranje orgulja, a s vremenom se pojavljuju pjevački zborovi i društva. Tijekom 18. i 19. stoljeća u Petrinji je osnovana pukovnijska glazba i tzv. komunitetska glazba. Važan iskorak u povijesti glazbe u Petrinji je utemeljenje Glazbenog društva 1841. godine, koje je osnovano po uzoru na druge gradove. Djelujući dugi niz godina, s vremenom se u društvu djeluje i u ostalim glazbenim sekcijama, između kojih je vrlo uspješan rad sekcije za zbornu pjevanje. Prekretnicu u kulturi zborskog pjevanja svakako čini osnivanje Hrvatskog pjevačkog društva "Slavulj", danas znanog kao najstarije pjevačko društvo u Hrvatskoj. Ono postoji od 1864. godine te djeluje i danas. U sada već svojoj 155 dugoj povijesti, "Slavulj" bilježi mnogo uspješnih nastupa, koncerata, natjecanja, snimanja CD-a, suradnji s drugim zborovima i udrugama i mnogo toga drugoga. Svojim upornim radom, voljom i željom za što boljom prezentacijom i uspjehom, društvo se iznova pokazuje kao kvalitetno i ustrajno društvo, koje želi održati vrijednu kulturu i prenositi ju generacijama.

Marljivost i ustrajnost "Slavulja" vidljiva je iz niza priznanja, među kojima je i Nagrada Grada Petrinje za osjetan doprinos i zasluge u promicanju, razvoju i unapređenju kulture i umjetnosti na području grada Petrinje.

Osim „Slavulja“, u Petrinji su i mnogi drugi zborovi koji aktivno djeluju u društvenom i kulturnom životu grada. Na taj način želi se popularizirati zborska glazba, prenijeti tradicija na sljedeće naraštaje, pokazati uloga zajedništva, ali i naučiti mlade generacije o njihovom gradu, kulturi općenito i kulturi zborskoga pjevanja, koje je za grad Petrinju od velike važnosti i ima potrebu biti njegovano, cijenjeno i promicano.

LITERATURA

1. Čakarić, M., Bobinac, H. (2006). *Petrinja u pjesmi*. Petrinja: Matica hrvatska, ogranak u Petrinji
2. Golec, I. (1999). *Petrinjski biografski leksikon*. Petrinja: Matica hrvatska Petrinja
3. Golec, I. (2014). *Povijest grada Petrinje: 1240. – 1592. – 2014*. Petrinja: Matica hrvatska u Petrinji
4. Golec, I. (2003). *Vojni komunitet Petrinja kao gospodarsko i prosvjetno kulturno središte Banske krajine (1777.-1871.)*. Sisak: Državni arhiv u Sisku
5. Rizmaul, I. (2003). *Blagdan i svagdan petrinjski*. Petrinja: Ogranak Matice hrvatske u Petrinji
6. Rizmaul, I. (2006). *Spomenar baštine petrinjske*. Ogranak Matice hrvatske u Petrinji
7. Maljković, Z. (2017). *Glazba – velika ilustrirana enciklopedija*. Slovačka: TBB, a. s., Banská Bystrica
8. *Hrvatsko pjevačko društvo „Slavulj“*. Dostupno na: <http://www.slavulj.hr> (03.09.2019.)
Gradska limena glazba Petrinja. Dostupno na: <http://www.glg-petrinja.hr> (03.09.2019.)
9. *Hrvatska enciklopedija*. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr> (03.09.2019)
10. *Hrvatsko zborsko pjevanje jučer i danas*. Dostupno na: <http://huz.hr/Novosti/hzpjhd/HZPJHD13-knjizica.pdf> (18.07.2019.)
11. Salopek, D. (2017). *Jubilarne 10. međunarodne glazbene svečanosti lipanjski zvuci*. Petrinja: Matica hrvatska Petrinja
12. *Turistička zajednica Grada Petrinje*. Dostupno na: <https://petrinjaturizam.hr> (18.07.2019.)
13. *11. lipanjski zvuci*. Dostupno na: <http://lipanjski-zvuci.com/> (03.09.2019.)
14. Župančić, D. (2007). Zborni pjevanje. *Sveta Cecilija*, 77 (1/2), 35-36. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/215325> (18.07.2019.)
15. *How singing improves your health*. Dostupno na: <http://www.sixwise.com> (09.09.2019.)
16. *Hrvatski sabor kulture*. Dostupno na: <https://www.hrsk.hr> (09.09.2019.)
17. *Hrvatski zborni portal*. Dostupno na: <http://www.huz.com.hr> (09.09.2019.)

18. *Turistička zajednica grada Siska*. Dostupno na: <https://tzg-sisak.hr> (10.09.2019.)
19. *Glazbena škola Frana Lhotke*. Dostupno na: <http://fran-lhotka.hr> (10.09.2019.)
20. *POU Hrvatski dom Petrinja*. Dostupno na: <https://www.hd-petrinja.hr> (10.09.2019.)
21. *Sveučilište u Zagrebu – Učiteljski fakultet*. Dostupno na: <https://www.ufzg.unizg.hr> (11.09.2019.)
22. *Opisi predmeta – Silabusi reda predavanja Učiteljskog fakulteta za akademsku godinu 2016./2017. – izborni kolegiji*. Dostupno na: <https://www.ufzg.unizg.hr> (11.09.2019.)
23. *Portal 53*. Dostupno na: <http://portal53.hr> (11.09.2019.)
24. *Fininfo*. Dostupno na: <https://www.fininfo.hr> (11.09.2019.)
25. *Opisi predmeta – Silabusi reda predavanja Učiteljskog fakulteta za akademsku godinu 2016./2017. – izborni kolegiji*. Dostupno na: <https://www.ufzg.unizg.hr> (11.09.2019.)

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

IZJAVA

kojom ja, dolje potpisana, Doris Gavranović, kandidatkinja za magistru primarnog obrazovanja, ovime izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mojeg vlastitog rada te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

U Petrinji 19. rujna 2019. godine